

pretanda est, summa enim est ratio, quæ pro Religione facit, l. *Sunt personæ*, ff. de religiof. & sumpt. funer. Vide Mantic. ubi nuper, & legem Titia 11. S. ult. ff. de aur. & arg. legat.

13 Ex qua metria fuerit calix, in quo Christus suum sacrosanctum sanguinem, cum Eucharistiam instituit, consecravit, non omnino comperitum est; nam Beda lib. 2. de loc. sanct. testatur ex argento constituisse, habentem duas ansulas hinc inde, qui Hierosolymis visebatur, & osculabatur per foramen: quam opinionem amplexus est Baronius, quam refert Spondan. anno 34. n. 18. Theat. vitæ hum. dist. pag. 47. vers. Quin idem Nihilominus receptius est, vulgoque fertur illud sacrum vas fuisse ex pretiosissimo lapide agatha, seu smaragdo, quod hodie asservatur in Cathedrali Basilicæ civitatis Valentia in Hispania, de quo plurimi extant oculati testes. Fagund. sup. num. 13. Theat. vitæ hum. lit. 5, pag. 9. vers. Locus sua consideratione, Castill. latè probans de ornat. Aaron, vers. 19. quest. 22. literali, n. 59. ubi alii, Gavant. sup.

Verf. Alterum ad ea verba.

14 *Kyrie eleison* vox Græcæ est, quæ interpretatur, Domine miserere: hanc Græci Patres adiecere in sua liturgia ad annos Christi 140. ut apparet ex dictis supra, num. 15. quem ritum ad Latinam Missam transtulit B. Sylvester 150. annis ante D. Gregorium, qui non instituit, ut *Kyrie eleison* diceretur, sed morem institutum, quia fortè minus observabatur, restituit, ut idem B. Gregor. tradidit lib. 7. epist. 63. ubi se restituisse ait. Dicitur novies ad denotandum mysterium sanctissimæ Triados, & ut correspondeant novem Angelorum choris. Per ea verba initio Sacrificii imploratur divinum auxilium, & misericordia, ut Sacerdos dignè tam sacro munere fungatur. Non omnino conveniunt Latini cum Græcis, dum hac utuntur deprecatione: hi non dicunt *Christe eleison*, ut illi, qui alternatim *Kyrie eleison*, *Christe eleison* recitant, aut canunt. Præterea in liturgia Græca Sacerdos simul & populus orationem istam emittunt: in Latina Sacerdos exorditur, & populus prosequitur. Verùm hodie plerique id non observant, sed solus Sacerdos ea verbo novies repetit. Hæc apud Suar. de Sacram. disp. 83. quest. 83. sect. 1. vers. Tertio *Kyrie eleison*, Bartholom. Gavant. in suo Thesaur. sacror. rituum, part. 1. tit. 8. num. 2. Gulielm. Durant. in Ration. divinor. Officior. lib. 4. cap. 12. ubi de virtute ac efficacia eorum verborum apud Deum, qui non semel miracula propter ipsa est operatus. Addit præterea Gregorium Magnum instituisse, ut *Kyrie eleison*, quod antea à Clero & populo canebatur, à solo Clero diceretur. Theat. vitæ hum. lit. R. pag. 8. vers. Forma partium.

15 Plura alia de sacro Missæ sacrificio recens tradit Henao in speciali tractatu de sacrificio Missæ, qui disp. 2. sect. 1. num. 4. plurimos de eadem re differentes congeffit.

SUMMARIUM.

- 1 Purgatio criminis una est canonica, & altera vulgaris, & in genere.
- 2 Purgatio vulgaris apud diversas gentes valde frequens.

- 3 Vulgaris purgatio definitur.
- 4 De purgatione per duellum, & per aquam.
- 5 De purgatione per ignem.
- 6 Exempla purgationis vulgaris, & num. 7.
- 7 Fuerunt & alii vulgaris purgationis modi.
- 8 Olim vulgaris purgatio licita per errorem putabatur.
- 9 Purgatio vulgaris canonibus sacris interdicitur, & quare.
- 10 Expenditur, & diluitur argumentum ad probandum, licitam esse purgationem vulgarem, & num. 12. & 13.
- 11 Alterum argumentum similiter proponitur; ac solvitur.
- 12 Purgatio vulgaris est omnino illicita.
- 13 De purgatione per ignem, qua Cunctis Imperatrix se infontem demonstravit.
- 14 De aliis perillustribus feminis, quæ per ignem pudicitiam suam tuitæ sunt.
- 15 Aliud exemplar huiusmodi purgationis narratur.
- 16 De solemnitate iurisdictionis per ferros candentes orbes in mare dejectos.
- 17 De alia solemnitate iuramenti apud Græcos.
- 18 Sol qua ex materia creatus, de quo usque ad finem capituli.

De purgatione vulgari.

CAPUT XXIII.

Purgatio in genere sic definitur: Est præsumptio, iudiciorum, vel accusationum non probatarum elisio perfecta. Petr. Gregor. Syntagm. jur. lib. 48. cap. 15. num. 1. Est autem duplex, una quæ appellatur canonica, sacris Pontificum decretis instituta & approbata, de qua sub. tit. de purg. canonic. & in Decret. 2. quest. 5. per tot. cap. Tu nos 8. de cohabit. clericor. & mulier. l. 44. tit. 6. part. 1. Quæ quando locum habeat, quibus personis, & qua forma injungenda, docent Petr. Gregor. sup. num. 2. 3. & 14. cum seqq. Villagut. in practic. crim. lib. 5. cap. unic. per totum, Tuich. lit. P. concl. 981. Barbosa cum pluribus in collect. ad tit. de purg. canonic.

Altera est purgatio vulgaris, quæ ita dicitur, quia non legitimo usu, sed vulgi quadam usurpatione, & observatione superstitiosa sit introducta. Martin. Delrio disquisition. magicar. lib. 4. cap. 4. quest. 4. in principio, Torreblanca de magia, lib. 1. cap. 23. num. 1. De hac agitur in tit. de purg. vulg. sub. lib. 5. Decretal. in cap. Sententiam sanguinis 9. ne clericis, vel monachi, cap. Ex tuarum 8. §. 1. de purgat. canon. cap. Memnam 7. cap. Consultuisti 20. 2. quest. 5. l. 8. ad fin. tit. 14. p. 3. l. 1. & per tot. tit. 4. part. 7. & in legibus exterarum nationum frequentissimè, ut Wisigothorum, Longobardorum, Frisonum, Francorum, Sclavorum, aliorumque, quas asserunt Delrio dist. quest. 4. sect. 3. Spondan. in epitom. anal. Baron. anno 890. num. 1. in addit. Theat. vitæ hum. lit. 1, pag. 310. Ex quibus referre libet Constitutiones in Flandria editas anno 1164. à Philippo Comite: Si quis vulnus in nocte acceptum alii imputaverit, si scabinis dignum videtur, ferro candenti se excusabit accusatus; si auferit, manum perdet. Item de fure: Si fur vocatus accusatus fuerit, ferro candenti se excusabit; si culpabilis permanserit suspendetur. Hæc tradit Jacob. Meyer. in Chronic. Flandriae, à quo præcitati transcribere. Apud Japonios quoque istiusmodi purgatio injungitur, teste Patre Lulio Froës è Societate Jesu, epistola inde missa anno 1595. quæ narrat, Christianum

stianum quemdam, cui falsò furtum imputabatur, coactum candens ferum manibus diu tenuisse absque læsione, ex quo mortis supplicium, quod ipsi minabatur, evasit. Quem casum, ejusque authorem memorant Delrio sect. 3. in princip. Barbos. in collect. ad cap. ult. num. 4. de purg. vulg. Theat. vitæ hum. sup. pag. 309. sub vers. Per ferrum candens. Ex quibus apparet quàm assiduus sit istius purgationis abusus.

3 Vulgaris purgatio nihil aliud est, nisi judiciaræ exquisitiones, quibus fortuito eventui veritas culpæ vel innocentia decidenda permittitur. Ea Latine explicatorie probationes dicitur, quia veritas per miraculum exploratur, & in constitutionibus Neapolitanis barbara voce Paribiles appellatur Delrio d. quest. 4. in princip.

4 Quæ probationes ad tria capita præcipuè reducuntur; nam primò ac frequentius fiebant per monomachiam, sive duellum, cujus effectus erat, ut succumbens in certamine cu reus imputari criminis damnaretur. Sed in l. 4. tit. 4. p. 7. cavetur decedentem in duello haberi pro absoluto, nisi delictum factus sit. Quod si accusatorem superaret, absolvetur, cap. 1. & 2. de purg. vulg. l. 1. cum aliis, tit. 4. part. 7. de quo fuscè Delrio dista questione 4. sectione 2. per totam, Petr. Gregor. disto cap. 15. num. 11. & cap. 16. à principio, Torreblanc. sup. à num. 3. Secundò per aquam calidam, vel frigidam dist. cap. Sententiam, cap. Ex tuarum, cap. Memnam, cap. Consultuisti. De aqua fervente quidam asserunt, quod eam potabat, qui se excusare conabatur: alii quod manum immittebat in eam quomodolibet. Cui aqua non nocebat, innocens putabatur. De aqua frigida fertur, quod easicut calida apt servens nocentium manus exurebat, infontibus juxta propriam naturam minime officiebat. Utraque aqua quibusdam exorcismis, & imprecationibus diversis pro unaquaque intentione præparabatur; unde hujusmodi probatio innocentia vel criminis videtur originem taxare ab aqua amarissima zelotypia, quæ tempore Legis scriptæ suspectis de adulterio feminis propinabatur, de qua inferius, sicut observat Gregor. Lop. disto cap. 15. num. 4. præter quem de his fuscè Delrio dista sect. 4. per totam, Theatrum vitæ humanæ sup. pag. 309. vers. Per aquam calidam. Fuit & alia per aquam purgatio; nam suspectus de crimine projiciebatur in amnem fuscè ligatus, cujus extremitatem è ripa carni ferebat, ut si homo mergeretur erui posset. Si igitur projectus ter emergebat, absolvetur, alias ut reus debitas penas dabat. Delrio dista sectione 4. versiculo Alia tamen, Theatrum vitæ humanæ pagina 308. sub versiculo Per injectionem, Torreblanc. disto cap. 23. à num. 23. & 43. cum sequentibus.

5 Tertio purgatio peragebatur per ignem; & quidem tripliciter, per rogum scilicet, per prunas, ac per ignem seu candens ferrum. Qui per prunas purgationem subibat, eas in pectore vel manibus gestabat: qui per rogum, super pyram gradiebat. Delrio d. quest. 4. sect. 3. vers. Non dissimile, & vers. Qui pyram. Per ferrum candens dum purgatio fiebat, reus aut manibus id apprehendebat, aut nudis pedibus ignitos calcabat vomeres, quod apud Francos mortis fuit. Fiebat item hæc purgatio per lateres, cauticulos, aut chirothecas candentes. Hujus purgationis mentio fit in d. cap. Sententiam sanguinis, ne cleric. vel monac. fin. de purgat. vulg. d. cap. Memnam, d. cap. Con-

sultuisti, 2. q. 5. Præmissa observant Delrio d. q. 4. sect. 3. Barbosa in collectan. ad d. cap. ult. num. 3. Petr. Gregor. Syntagm. lib. 48. cap. 15. num. 6. Torreblanc. num. 28. cum seqq. Theatrum vitæ humanæ lit. D, verbo Divinatio, pag. 212. & lit. I. pag. 309. sub vers. Per ferrum candens. Ferrum verò candens, aliaque instrumeta, quæ ad hujusmodi purgationem adhibebantur, judicium dicta sunt, Delrio sect. 3. in princip. Theatrum vitæ humanæ d. cap. 309. vers. Plane vetus.

Cujusque ex præmissis probationibus exempla haud pauca recensuerunt Delrio in locis præcitatis, Cardin. Baron. in Annal. diversis in annis, & Spondan. in ejus. Epitome, ac in continuat. Theatrum vitæ humanæ lit. D, verbo Divinatio, pag. 212. cum seqq. Torreblanc. sup. ex quibus pauca subjicere libet, & illud in primis ceu magis egregium, & memoratu dignissimum. Decefferat Ludovicus Germaniæ Rex, filio ejusdem nominis successore relicto, & Imperator Carolus Calvus Franciæ Rex defuncti frater cupiens juniorem Ludovicum regno spoliare paterno, ingenti cum exercitu illud invalens accessit, quem Ludovicus, quia se longè imparem viribus agnoscebat, precibus ab injusto bello revocare tentavit: at cum nihil valuisset impetrare, ut Imperatorum injustè agere palam ostenderet, decem homines cum aqua calida, decem cum frigida, & decem cum ferro candenti ad judicium misit coram eis, qui cum illo erant, peccentibus omnibus, ut Deus in illo iudicio declararet, utrum jure ipse Ludovicus habere deberet portionem regni, quam ipsi pater dimississet: qui omnes illæli remanserunt. His tamen Imperator neutiquam perteritus cum fratris filio congredditur, & infeliciter cessit, suis omnibus fugatis. Hæc apud Baronium Annal. anno 876. ubi Spondan. in Epitome, num. 4. Delrio disquisition. magicarum lib. 4. cap. 4. quest. 4. sect. 3. vers. In Concilio, & sect. 4. vers. Nam quod, Theat. vitæ humanæ lit. I. pag. 309. vers. per aquam calidam.

Nec minus memorabile est, quod Mutinæ 7 contigit ad annos Christi 998. Imperatrix nomine Maria; conjux Othonis III. Comitissæ Mutinensis amore capta, eum ad venerem turpiter allicere intendit, cujus obscenitatis votis ipse restitit: femina verò sic despectui habita furore æstuans vindictam anhelat, ac viro suo se ab eodem Comite ad complexum adulterinum invitata asseverat. Imperator nimis credulus, nullà adhibita inquisitione, Comiti amputato capite mortis penam irrogavit. At Comitissa defuncti consors certa de innocentia viri sui, & de Imperatricis dolo, dum Imperator publicè viduis & pupillis jus redderet, illa caput Comitissæ, quod asseveraverat, deferens eundem adivit, à quo quæsitit quæ penam dignus esset qui infontem aliquem enecasset. Cui respondit Imperator, ut ultimo afficiatur supplicio. Comitissa inquit: Tu es ille, quia virum meum iniquè occidi præcepisti, ipsiusque caput ad pedes projiciens, in veritatis testimonium candens ferrum apprehendit, ac diu tenuit illæsa. Ex quo Cæsar convictus se talioni subiectum pronunciauit: sed intervenientibus Antifite civitatis ac Proceribus, Comitissa inducias non plurium dierum præstitit; primò enim decem dies concessit, secundo octo, tertio septem, ultimo sex, quibus elapsis, causâ cognita Imperator uxorem suam flammis vivam tradi decrevit, viduæque castra quatuor donavit, quæ à nume-

à numero dierum Decimum, Octavum, Septimum & Sextum nuncupantur. Ita apud Baron. *Annal. anno 998.* & ibi Spondan. *num. 4.* Sigon. *lib. 7. regni Ital. Delrio dicta sect. 3. vers. In Concilio, Crantz. lib. 4. cap. 26. Saxon. Theatrum vitæ hum. lit. D. verbo Divinatio, pag. 213. vers. Othone tertio.* Quibus addendi sunt & alii casus infra narrandi.

8 Præter eos probationis modos, quos jam recensuimus, fuerunt & alii, sed non ita frequentabantur, quibus per miraculum innocentia, vel culpa indagari superstitiosè solebat, de quibus Delrio *dicto cap. 4. quest. 6.* Petr. Gregor. *sup. d. cap. 15. num. 8.* Torreblanc. *suprà.*

9 Hæc omnia quondam erroneè licita habebantur, & apud antiquos Catholicos Scriptores approbata leguntur, renitentibus aliis ejusdem temporis. Spondan. *sup. anno 890. numero 1.* Gregor. Lop. *in principio tit. 4. part. 7.* quia existimabatur per hujusce probationes veritatem infallibiliter detegi ad supplicium delictorum, & innocentiae tutamen, mediante Dei judicio, qui justorum est auxiliator, nec permitteret eos injustè damnari propter hominum ignorantiam, sed miraculis criminosos, & infontes ostenderet. Gregor. Lop. *in l. 8. gloss. 7. tit. 14. p. 3. & in l. 1. gloss. 2. tit. 4. part. 7.* Verùm hæc conjectura sæpe fefellit, non enim Deus probationes istas (quas peregrina judicia, quasi extra ordinem naturalem, & morem humanum fiant, dixit Pontifex *in cap. Ex tuarum 8. §. 1. de purg. canon.*) approbavit infallibilitatem promittens, ideoque permisit, ut infontes damnarentur vel ob alia patrata scelera, vel ob secreta sua judicia, quæ perscrutari non licet. Et similiter in duello non semel innocens occubuit, multique sub justo clypeo perierunt, *cap. 2. de purgat. vulg. l. 8. tit. 14. p. 3.* ubi Greg. Lop. *gloss. 20.* Ivo Carnotensis apud Delrio *dict. sect. 3. vers. Verum quæres,* Torreblanc. *dict. cap. 23. num. 16.* Ex quo damnatur praxis cujusdam Inquisitoris Apotolici nomine Conradi Marpurgenis, qui in Germania suspectos de hæresi ibi maxime invalescente adigebat, ut se per ferrum candens purgarent, ex quibus illæsos abolvebat, eos verò qui urebantur, damnabat: atque ita creditur plures noxios evalisse supplicium, & innocuos periisse, si quod præmissimus, salum non est, de quo testatur Trithem. *in Chron. cap. 22.* Spondan. *in continuat. Annal. Baron. anno 1215. num. 5.* Delrio *sup. dict. vers. In Concilio, Theat. vitæ human. lit. F, pag. 310. vers. Anno 1215.* Hujusmodi enim probationibus nullus judex uti licite poterit, sed in utroque foro reus habebitur & puniri jure potest, ut ex pluribus tradit Torreblanca *n. 40. cum seqq.*

10 Porrò error iste sacris canonibus est damnatus, ejusmodique experimenta prohibita; nam Deus per ipsa tentatur, & superstitionis vitium inducunt, *dict. cap. Ex tuarum, cap. 1. & per tot. de purg. vulg. cap. Memm. 7. cap. Consulisti 20. 2. quest. 5.* & Principum secularium constitutionibus vetantur, *l. 8. tit. 14. p. 3. & à Friderico II. in constitut. Neapolit. lib. 2. cap. 31.* quod prænotant cum D. Covar. *hic,* Gregor. Lop. *in principio tit. 4. part. 7. Afflic. in d. cap. 31. de legib. parilib. sublat.* Barbosa *in collectan. ad cap. 3. n. 1. & 2. de purgat. vulg. Navar. in Manual. cap. 11. ex n. 39.* Torrebl. *num. 17. & 36.* cum aliis, quos refert *num. 38.* D. Thom. *2. 2. quest. 95. art. 8. ad 3.* D. Antonin. *part. 4. tit. 15. cap. 34. §. 2. num. 5.*

Spondan. *in continuat. annal. anno 1341. num. 12.* Pat. Suar. *de Relig. tom. 1. tract. 3. lib. 1. cap. 13. num. 8.* Cornel. à Lapide. *sup. Numer. cap. 5. vers. 14.* Sanch. *in Decalog. lib. 1. c. 34. n. 12.* Petr. Greg. *Syntagn. lib. 48. cap. 15. num. 4. & 5.* Delrio *dict. quest. 4. in princip. & sect. 3. vers. Quæras, & vers. Planè miracula,* Fagund. *in 1. præcept. Decalog. lib. 1. capit. 31. num. 37.* Lessius *de just. & jur. lib. 2. cap. 45. dubit. 1. num. 3.* Castro Palao *tom. 3. tract. 17. part. 2. punct. 1. num. 10.* ubi ait hoc non esse malum quia prohibitum, sed prohibitum quia malum: quapropter seclusa lege Ecclesiastica ex probationes sunt illicitæ, nec lege aut consuetudine alia qua inducipossunt. Ex dictis inferitur, nullam esse sententiam secundum probationes istas latam, Barbosa *in collect. ad cap. 2. num. 1. de purg. vulg.*

Præmissæ tamen assertioni duo obijciuntur. Prius, non videri eas probationes damnandas, quas Deus pluribus stupendisque miraculis comprobavit, quale est illud quod narratur apud Wittembergam in Germania contigisse; etenim cum furum ædibus quibusdam incendium fuisset illatum crimen infonti imputabatur, qui justus est per ferrum ignitum se purgare, quod diu sine detrimento aliquo manibus tenuit, deinde illud ex omnium conspectu disparuit, & qui reus dicebatur absolvi meruit. Post unum circiter annum incendiarius casu sub terra ferrum idem adhuc ignescens invenit, quo manus ejus combusta criminis authorem indicavit: quapropter apprehensus delictum agnovit, meritaque penas dedit. Hæc memorant Spondan. *in continuat. Annal. anno 1351. num. 9.* Delrio *dict. sect. 3. vers. In Concilio, Theat. vitæ hum. lit. D, verb. Divinatio, pag. 213. vers. Caroli IV.*

Aliud etiam factis mirabile refertur de muliere quadam adultera, quam propter suspicionem maritus ad examen ferri candentis compellebat; ipsa verò proprii criminis conscientia ipsum subire formidans ad civitatis Præsulem convolvavit, cui peccatum suum patefecit, & sacramentaliter confessâ absolutionis beneficium accepit: deinde jussu Prælati ut viro suo instanti satisficeret, præsumptionesque elideret, ferrum candens intrepida manibus apprehendit, & illæsa permansit, quo immens mortis periculum evalit virtute Sacramenti, quanvis rea. Sic Spondan. *ubi proxime, anno 1341. num. 12.* Delrio *dict. sect. 3. vers. aquè illud,* qui quoad circumstantias à Spondano dissentit addens, quod cum femina ipsa navigaret, seque jacaret, quia non magis candenti ferro ureretur, quam si manum injiceret in aquam illam, per quam scapha vehebatur, ipsamque manum mergeret, divinitus punita est; nam aqua velut ignis illam combussit.

Ex quibus, & aliis innumeris apparet has probationes Dei judicio inniti, quas si superstitione forent, & illicitæ, neutiquam ipse autoritate sua comprobaret. Respondent tamen omnes Theologi laudati supra, *num. 10.* quod licet Deus aliquando, ut infontes liberentur, aut nocentes coercerentur, hominibus veritatem latentem per miracula patefaciat; id tamen perpetuum non est, sed hujusmodi purgatio fallibilis est, per quam Deus tentatur potius his superstitionis adinventionibus, quam voluntas ipsius exploretur, ut ait Delrio *d. quest. 4. sect. 3. in princip.* Nec Deus istis probationibus infallibilitatem spondit. Vide Castro Palao *dict. punct. 1. num.*

num. 11. Fagund. *dict. cap. 31. num. 37.* Delrio & alii, quos dedimus *num. 10.* Torrebl. *num. 19. & 28.*

14 Posteriori apponitur illud *Numer. cap. 5. vers. 14.* ubi Deus jussit, ut mulieri de adulterio suspectæ propinaretur aqua sancta, & ad sacros usus destinata in vase fictili, in quam prius pauxillum terræ ex pavimento Tabernaculi immittendam erat, ac oblatione, cæremoniis, & precationibus adhibitis, hanc aquam, quæ amarissima dicta est, apud Sacerdotem in templo femina potabat, quæ si infons existeret, nihil nocimenti patiebatur, imò ab omni indicio & suspitione infallibiliter absolvebatur: quod si crimen id patravisset, illico femore putrescente, uterque intumescendo distumpebatur. Imò aliqui tradunt, complicem adulterii ubique existentem sub idem tempus coelitus pariter coerceri, de quibus fusè Becan. *in analogia veter. & novi Testamenti, cap. 22. de zelotypia,* Cornel. à Lapide *sup. Numer. cap. 5. vers. 14. cum sequentibus,* ejus meminit Petr. Gregor. *Syntagn. lib. 48. cap. 15. num. 1. & 2.* ubi inquit ab hac aqua zelotypice fluxisse videri vulgarem purgationem, præsertim per aquam. Sed multum interest inter Legis veteris observationem, ac superstitionis probationes, de quibus agimus. Etenim Deus propter duritiam cordis Hebræorum ne uxores propter solam suspicionem infontes enecarent, illum instituit probationis modum, cui ipse infallibilitatem contulit, quæ nunquam deficere potuit. Cornel. à Lapide *dicto vers. 14.* Quæ sicut cætera omnia cæremonialia & judicialia cum lege ipsa aboleverunt abrogata, ut notatum est supra, *lib. 1. cap. 17. num. 8.* At probationes per aquam & similes nec Deus instituit, nec earum certitudine aliqua est in Ecclesia revelatio, imò demone suggerente vulgus superstitione eas adinvenit, ideoque experimento captum est, sæpe falsum esse quod per purgationem vulgarem juxta hominum existimationem indicatur, quemadmodum asserabamus *num. 9.* & deducitur ex allato exemplo *num. 12.* Nam Deus ut virtutem Sacramenti Penitentiae mirabiliter ostenderet, voluit ut illa quæ verè adulterio se coinquinaverat, candenti ferro non uteretur, quo homines decepti ream infontem judicarent. De quo consule Castro Palao, Fagundez, Martin. Delrio, & alios quos dedimus supra, *num. 10.* Torreblanc. à *num. 47.*

15 Sanè ex traditis à *num. 10.* illustratum relinquitur, quod D. Covarruv. in exordio hujus capituli nos docet, nempe illicitam esse ac vetitam omnem vulgarem purgationem, quæ per miraculum fit, quia est tentare Deum, quod grave peccatum est, ac intrinsecè malum, ut probant laudati *num. 10.* ideoque nec publica autoritate hæc judicariæ explorationes fieri possunt, ut probat Delrio *disquisition. magicarum lib. 4. cap. 4. quest. 4. sectione 3. vers. Verum quæras.* Nec purgatio per monomachiam, seu duellum, de qua *in lege 1. & per totum tit. 4. part. 7.* apud Catholicos Principes permittitur, quanvis aliqui contra senserint, ut refert Greg. Lop. *in l. 8. gloss. 8. tit. 14. part. 3. & in principio tit. 4. part. 7.* existimantes licitum esse duellum publica autoritate indictum ad detegendam veritatem, præsertim ubi de causa maxima contentio est: quæ opinio hodie admitti nequit, cum ex Tridentino *sessione 25. de reformatione, D. de Fata Novæ Addit. ad Covar. Tom. II.*

cap. 19. pœna excommunicationis & privationis loci, in quo duellum habetur, imponatur Principibus Christianis, qui id in propria ditio- ne permiserint, aut prohibuerint: ipsique præliantes, cooperantes & consules gravissimè plectuntur, de quo etiam Gregor XIII. edidit Constitutionem anno 1582. quæ incipit, *Ad tollendam detestabilem duellorum,* qua Decretum Concilii ad duellum privatim & absque patris initu ampliat. Præterea extat alia Constitutio edita à Clemente VIII. anno 1592. quæ incipit, *Detestabilis duellorum usus,* quæ antea stabilita confirmat: aliaque prius evulgata ejusdem Pontificis anno 1591. incipiens, *Illius vices:* de quibus, ac de materia duelli plura apud Sanch. *in Decalog. lib. 2. cap. 39. à num. 19.* Basileum *in Florib. Theolog. verbo Duellum,* Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 21. cap. 7. ex num. 73.* Paul. Comitoli. *responsion. moral. lib. 6. quest. 13. cum sequentibus.* Navarr. *consil. 1. & 2. de purgat. vulg. Menchac. illustr. cap. 39. à num. 11.* Petr. Caball. *resolut. crimin. tractatu de omni genere homicid. à n. 76.* Farinac. *in praxi, quest. 119. num. 28.* Torreblancam *dicto cap. 23. num. 22.* & alios apud Barbosam *in remissione ad dictum caput 19. Concil. Trident.*

Ibi: Cunegundem uxorem Henrici Imperatoris.

Fertur Cunegundis Imperatoris Henrici II. 16 conjux, cui infonti adulterii crimen obijciebatur, prius precibus ad Deum præmissis, candentes vomeres per quindecim passus nudis pedibus pessundasse, etsi alii opinentur manibus ignitos apprehendisse, unde corpore & fama illibata triumphavit. Hujus egregiæ purgationis meminerunt Cornel. à Lapide *super Numer. cap. 5. vers. 14.* ubi eam sanctam vocat, Torreblanc. *dicto cap. 23. num. 32.* Gigas Fulgos. *lib. 8. cap. 1.* Delrio *dicta quest. 4. sect. 3. vers. In Concilio, Theatrum vitæ humanæ lit. D, verb. Divinatio, pag. 213. sub. vers. Pudoris tuendi,* Baron. *Annal. anno 1024.* ubi Spondan. *num. 4.* Sur. *in vitis Sanctorum, tom. 2. die 3. Martii.* Fuit hæc sancta femina, & mirabilis castimonie, quæ diu nupta Imperatori virginitatem, quam Deo voverat, illibatam ex consensu viri servavit, qui etiam in numerum Sanctorum relatus est. Baron. & Spondan. *sup.*

Simile periculum fecerunt proprii honoris 17 tuendi gratiæ Emma Angliæ Regina, Delrio *ubi proxime,* ex Polydoro *Historia Anglic. cap. 8.* necnon Imperatrix Richarda uxor Caroli III. Delrio *ibidem,* Torreblanc. *num. 31. & 33.*

Ibi: Cum Creon publico decreto.

Hujus casus memoriam refricarunt Annal. 18 Bojor. *lib. 4.* Delrio *d. sect. 3.* Hottoman. *disp. de feud. cap. 44.* Theatrum vitæ humanæ *sup. pag. 212.*

Ibi: Ideoque aut orbes quosdam, & globos.

De hoc extat testimonium apud Alexandrum 19 *lib. 5. cap. 3.* quod refertur in Theatro vitæ humanæ *lit. C, verb. Contractus. pag. 448. sub. ver.*